

Jacht op de Bevelandse adel

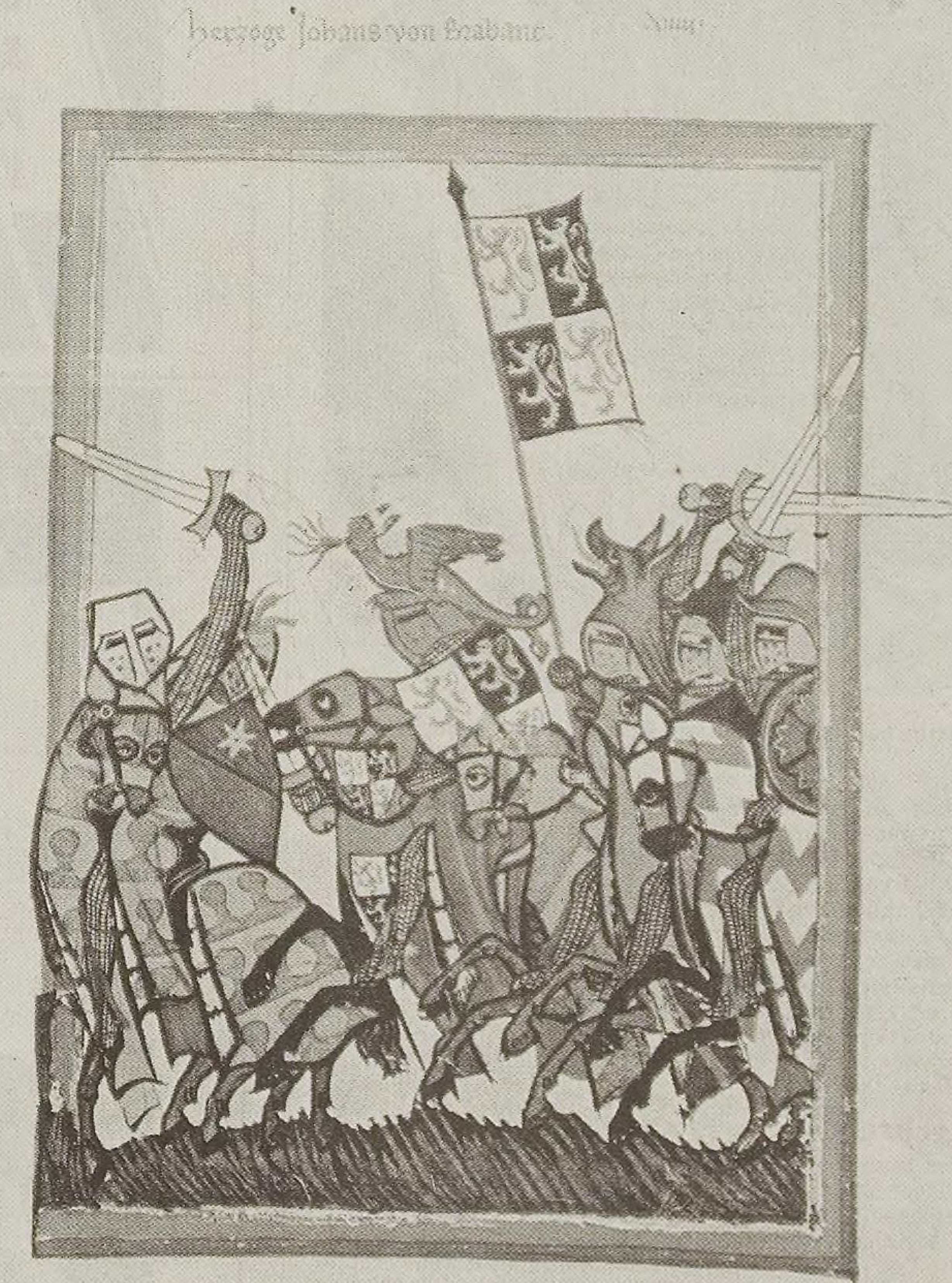
door Frank de Klerk

Zo'n zevenhonderd jaar geleden was het levensgevaarlijk op de zeedijken van Zuid-Beveland. Als je pech had liep je een troep Vlaamse huurlingen tegen het lijf die op rooftocht waren. Er werden toen herhaaldelijk veldslagen en schermutselingen uitgevochten tussen Hollandsgezinde en Vlaamsgezinde troepen. Inzet was de macht over Zeeland. Aan de andere kant van de Noordzee vocht de Schot William Wallace, bijgenaamd Braveheart, zijn strijd tegen de Engelsen. Op dezelfde wijze, pas nog verfilmd, probeerden Floris de Vijfde en zijn opvolgers de opdringende troepen van graaf Gwijde van Vlaanderen uit Zeeland te weren; Braveheart op de Bevelanden

De Zeeuwse adel was in 1295, na eerdere collaboratie met graaf Gwijde, opnieuw bereid om voor Floris de Vijfde te strijden. Dat kwam goed uit, want de Vlamingen hadden weer een landingsleger bij Cadzand klaar liggen. De Hollanders en Zeeuwen groepeerden zich op Walcheren. Jan van Renesse opende de vijandelijkheden door het Vlaamse Sluis te plunderen. Een groep Friezen nam daarna Cadzand voor zijn rekening.

Plunderen

Pas toen er nog meer huurlingen waren geworven stak het Vlaamse leger de Westerschelde over om de goederen van de Bevelandse adel te plunderen. Ze landden bij Baarland. Dit dorp lag toen nog op een eiland, gescheiden van de rest van Zuid-Beveland door de Zwake. Op het eiland Baarland werden kerken en kastelen plat gebrand. Twee op dat moment aan de Hollandse graaf toegewijde edelen, Wolfert van Borselen en Dodijn van Everinge, trokken elk vanuit hun eigen kasteel de Vlamingen tegemoet. Hun manschappen dreven op de zeedijk de indringers terug naar hun schepen. Daarbij gebruikten ze de Zeeuwse strijdkreet: 'Toe hurre voere!', wat zoiets als: 'er op los gaan' betekent. Volgens een kroniek konden slechts driehonderd van de drieduizend Vlaamse soldaten vluchten. Velen zouden onder aan de dijk in de slikken omgebracht. In Middelburg vonniste graaf Floris de Vijfde over de gevangenen. Kapitaalkrachtige edelen moesten een

Het ging er in de Middeleeuwen vaak heet aan toe op de Bevelanden; huursoldaten hadden een riskant beroep.

losgeld betalen, arme soldaten werden poedelnaakt naar huis gejaagd. Na de moord op Floris de Vijfde koos een groot deel van de Zeeuwse adel zoals de heren van Borsele, Maalstede, Kruiningen en Renesse voor Gwijde van Vlaanderen, die zijn troepen weer in Zeeland liet huishouden. De nieuwe graaf van Holland, Jan II, deed er alles aan om zijn tegenstander uit Zeeland te

verdrijven en de Zeeuwse adel terug in het gareel te krijgen. Twee zoons van de Hollandse graaf, Jan en Willem, begonnen in 1299 met hulp van Witte van Haamstede aan een reeks zuiveringsacties in Zuid-Beveland. Al spoedig kreeg zoon Jan de bijnaam Jan zonder Genade, omdat hij de gewoonte had alle opstandelingen die in zijn handen vielen over de kling te jagen. Deze

zuiveringsacties waren spectaculair van opzet. Verkenneren en boden brachten berichten binnen over waar de Vlaamse troepen en hun Zeeuwse handlangers zich ophielden. De Hollands/Zeeuwse troepenmacht ging dan snel in de schepen en verraste de indringers. De meeste Vlamingen en hun Zeeuwse vrienden ontvluchtten Zuid-Beveland via de haven van Biezelinge. Enkele verzetshaarden bleven over: Baarsdorp en het stamslot van de Borsele's: kasteel Troye. Baarsdorp werd zonder pardon uitgemoord.

Op het nieuws van de nadering van Jan zonder Genade viel de bezetting van het kasteel in Borsele aan vertwijfeling ten prooi. Jan was immers als een duivel, die niemand spaarde. De Vlamingen en hun medestanders kozen eieren voor hun geld en vluchtten uit Troye. Op de diverse deels verwoeste kastelen of kasteeltorens werden daarna Hollandsgezinde edelen gezet. In Goes was dat een Reimerswaalse edelman, Boudewijn Kervinkszoon.

Aanval

Toch gaven de Vlamingen het nog niet op. Een kroniek van rond 1300 meldt: 'Si wouden zoeken Suutbevelant'. In het holst van de nacht ondernamen de troepen van graaf Gwijde een aanval op Goes. Graaf Jan hoorde het slechte nieuws toen hij in Zierikzee was. Meteen werden manschappen opgetrommeld en een tegenaanval ondernomen. Inmiddels waren de indringers sterk in aantal toegenomen. Juist op het moment dat een legertje uit Reimerswaal naar Goes wilde trekken om hun medestander daar te ontzetten kwam het bericht dat een deel van de Vlamingen naar Oost-Zuid-Beveland trok. De Reimerswalers splitsten zich in twee krijgsmachten: de ene legerde zich bij Vornoutsee, een kreekmonding bij Lodijke, de andere bij het dorp Duvenee.

In de 16de eeuw verdronken beide dorpen. Vanuit het nabijgelegen Poortvliet en Tholen kwamen versterkingen voor de Hollandsgezinde troepen. Ook hier dolven de Vlamingen het onderspit. Gedurende korte tijd hadden ze wel Goes in hun macht.

In 1304 werden de Vlamingen beslissend verslagen bij Zierikzee en was het met de Vlaamse dreiging gedaan.